

ANLAMINA GÖRE CÜMLELER ÇALIŞMA KAĞIDI

Sayfa 1

ANLAMINA GÖRE CÜMLELER

Anlamına göre cümleler olumlu cümle, olumsuz cümle, soru cümlesi, şart cümlesi ve ünlem cümlesi olmak üzere beşe ayrılır:

1. Olumlu Cümle:

Fiil cümlelerinde yüklemde bildirilen işin gerçekleştiğini, gerçekleşiyor olduğunu ya da gerçekleşeceğini ifade eden cümlelerdir.

Örnek:

Bugünkü derste fiilimsileri işledik.
Arabamız yokuşta ağır ağır ilerliyordu.

İsim cümlelerinde ise bahsi geçen kavramın bulunduğunu, var olduğunu, anlatılan şekilde olduğunu bildirirler.

Örnek:

Yazları burası oldukça sıcaktır.
Herkesin kendine göre beklentileri var.

UYARI:

Bir cümlede istenmeyen bir işin, bir eylemin ya da durumun olması o cümleyi olumsuz yapmaz.

Örnek:

Ağaçtan düşünce kolu kırıldı.
Kazada iki kişi yaralandı.
Ünlü yazar, hayatını kaybetti.
Aniden zil çalınca çok korktum.

Bu cümleler anlamına göre "OLUMLU" dur.

2. Olumsuz Cümle:

Fiil cümlelerinde yüklemde bildirilen işin gerçekleşmediğini, gerçekleşmemekte olduğunu ya da gerçekleşmeyeceğini bildiren cümlelerdir.

Fiil cümlelerinin olumsuzu -ma/-me ve -maz/-mez'le yapılır.

Örnek:

Bu yıl tatile gitmeyeceğiz.
Bu soruyu sınıfta hiç kimse çözemezdi.

İsim cümlelerinde ise bahsedilen kavramın bulunmadığını, var olmadığını, anlatılan şekilde olmadığını bildirirler.

İsim cümlelerinin olumsuzu yok, değil ve -sız/-siz'le yapılır.

Örnek:

Dün seni arayan Ahmet değildi.
Zavallı köpek iki gündür susuzdu.
Koca arazide bir tane bile ağaç yok.

UYARI:

Bazı cümleler biçimce olumsuz oldukları halde anlamca olumlu olabilirler.

Örnek:

Onun buraya geleceğini bilmiyor değilim. (biliyorum)
Seni anlamıyor değilim. (anlıyorum)
Siz söylersiniz de biz yapmaz mıyız? (yaparız)
Çocuklar sokakta oynamasın demiyoruz. (oynasın)

UYARI:

Ne... ne bağlacı cümlelere olumsuzluk anlamı katar.

Örnek:

Ne yemek yiyor ne su içiyor. (Yemek yemiyor, su içmiyor)
Ne yüzüme bakıyor ne cevap veriyordu. (Yüzüme bakmıyor, cevap vermiyordu)

3. Soru Cümlesi:

Bir soruya cevap almak amacıyla kurulan cümlelerdir. Soru cümleleri soru eki olan -mı/-mi/-mu/-mü ya da nasıl, ne zaman, neden gibi soru anlamı katan kelimelerle kurulur.

Örnek:

Seni okula kim götürecektir?
Marketten bana ne alacaksın?
Bu soruları nasıl çözüyorsun?

Soru kelimeleriyle kurulmuş soru cümleleri

Sen de bizimle gelecek misin?
Anlamıyor musun sana söylediklerimi?
Yarın akşama dönerler mi?

Soru ekiyle kurulmuş soru cümleleri

4. Şart (Koşul) Cümlesi:

Şart cümleleri -sa/-se şart ekiyle kurulurlar ve cümlelere şart (koşul) anlamı katarlar.

Örnek:

Hava soğuksa dışarı çıkma.
Bu kitabı beğendiysen sana alayım.

5. Emir Cümlesi:

Anlamca emir özelliği taşıyan ya da yüklemi emir kipiyle çekimlenmiş cümlelerdir.

Örnek:

Soruları çöz ve kontrol et.
Yemeğini çabucak bitir.

6. Ünlem Cümlesi:

Korku, hayret, seslenme, heyecan gibi duyguları ifade eden cümlelerdir.

Örnek:

Şimdi hapı yuttuk!
Eee, yeter artık!

ANLAMINA GÖRE CÜMLELER ÇALIŞMA KAĞIDI

Sayfa 2

Aşağıdaki cümleleri anlamına göre (olumlu, olumsuz, soru, şart, ünlem) inceleyiniz.

1. Haftaya hep birlikte sinemaya gidiyoruz.
.....
2. Bu sefer yanıma yedek kıyafet almayacağım.
.....
3. İşini tastamam yapan insanlar da yok değil.
.....
4. Bu konuda sana yardım edecek kişi o değil.
.....
5. Söylediklerimi yaparsan zararlı çıkmazsın.
.....
6. Sen de onunla aynı mahallede mi oturuyorsun?
.....
7. Biraz daha ileriye yeni bir dükkan açıldı.
.....
8. Şimdi anladın mı sana neden kırıldığımı?
.....
9. Hadi canım sen de!
.....
10. Saatin bu kadar geç olduğunu fark etmedim.
.....
11. Telefonumun şarjı öğleye doğru bitiyor.
.....
12. Çocuk, ateşler içinde yanıyor.
.....
13. Zamanının çoğunu boş işlerde harcıyor.
.....
14. Bu adamın kimseyle muhabbeti yok.
.....
15. Karşımızdaki öyle basit bir manzara değildi.
.....
16. Bizimle ilgili fikirlerini paylaşır mısın?
.....
17. Çabuk topla şu odayı!
.....
18. Ara sıra vakit buldukça sahafları geziyorum.
.....
19. Bildiklerini söylersen işimiz kolaylaşır.
.....
20. Ben bu konuları bilmiyorum değilim.
.....
21. Sence turnuvanın birincisi kim olacak?
.....

22. Bu toplantıya onu çağırarak değiliz.
.....
23. Gitmeden önce söyleseydin merak etmezdik.
.....
24. Bizim için iyi şeyler düşünen insanlar da yok değil.
.....
25. Gitme fikrini tekrar gözden geçirmeni öneririm.
.....
26. Ne kadar da zeki bir çocuk!
.....
27. Size başkalarının fikirleri lazım değil.
.....
28. Kaç yıldır İstanbul'da oturuyorsunuz?
.....
29. Konuşmacının bütün sözlerine katılıyor değilim.
.....
30. İki de bir buralardan uzaklaşmak istiyordu.
.....
31. Önümüzdeki hafta yüzme kursuna katılamayacak.
.....
32. Belki başka bir zamana erteleyebiliriz.
.....
33. İlaçları zamanında alsaydın daha iyi olurdu.
.....
34. Çalışmalarını günü gününe tekrar ediyor musun?
.....
35. Çalışmayı bitirmemize yalnızca iki gün var.
.....
36. Söylediklerine çok kırıldım.
.....
37. Kalın çorap giymeme rağmen ayaklarım üşüyor.
.....
38. Onun inatçılığıyla başa çıkılmaz.
.....
39. Televizyonun karşısında uyuyakalmışım.
.....
40. Ne zaman biter bu yollar arabacı?
.....
41. Yanlışlıkla benim montumu giymişsin.
.....
42. Karagöz oyununu oynatanlara "hayali" denir.
.....
43. İki soru daha yapsaydım birinci ben olacaktım.
.....